

N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 9 febr. 1892 kl. 3 e. m.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i gällande lagbestämmelser rörande stämning.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 1, hvilken blifvit till utskottet hänvisad, anföra herrar *O. Erickson* och *H. Andersson*, hurusom vid den granskning, som lagutskottet vid 1891 års riksdag anställde af justitieombudsmannens diarium, inhemtats, att kanslibiträdet hos en af rikets domhafvande, hos hvilken i en ingifven skrift begärts stämning å dels viss person att i det uti skriften omförmälda målet afgifva svaromål, dels ock å uppgifven annan person för att i målet vittna, låtit å skriften teckna två resolutioner med stämning, i den ena resolutionen å svaranden och i den andra å den till vittne åberopade personen samt därför uppburit lösen med två kronor och stämpelafgift med likaledes två kronor; att öfver berörda förfarande anmälts klagomål hos justitieombudsmannen, samt att, efter det domhafvanden med infordrad förklaring inkommit och påminnelser af klaganden afgifvits, justitieombudsmannen funnit klagomålen icke till någon åtgärd föranleda.

Af handlingarne i detta ärende, hvilka jemväl hållits lagutskottet till handa hade vidare inhemtats, att domhafvanden i sin förklaring anfört, hurusom han alltid brukade i dylika fall utfärda två stämningsresolutioner, hvaraf dock endast den ena, å svaranden, tecknades å ansökningshandlingen och den andra, å vittne, utfärdades särskildt, samt att domhafvanden för lagligheten af ett sådant tillvägagående åberopat stadgandena i 11 kap. 3 § och 17 kap. 3 § rättegångsbalken.

Bih. till Riksd. Prot. 1892. 7 Saml. 6 Häft. (N:o 8.)

Det ville dock synas, som om det icke kunde vara med lagens rätta förstånd och mening öfverensstämmande, att i de fall, der i *en* handling begärdes stämning till samma ting å flera personer att inställa sig såsom svarande eller vittnen vid behandlingen af *samma* mål, särskild stämning utfärdades å svarandepart och särskild å vittnen. Ett dylikt förfaringssätt torde också, efter hvad motionärerne erfarit, icke användas af alla domare i landet, icke ens af flertalet utaf dem. Och om också detsamma skulle kunna med lagens nuvarande stadganden i dessa hänseenden försvaras, förefölle det dock vara af den opraktiska och för den rättsökande allmänheten oskäligt och onödigt betungande art, att det borde vara lagstiftarens pligt att vidtaga sådana åtgärder, att ett upprepande deraf ej vidare finge ega rum.

På grund af hvad sålunda anförts, ansåge sig motionärerne böra föreslå, att Riksdagen ville för sin del besluta: »att der i en skrift begäres stämning i en och samma sak å flere, vare sig i egenskap af svarande eller vittne, de alla må, om det beqvämligen kan ske, genom en stämning inkallas»; och hafva motionärerne åt utskottet öfverlemnadt såväl att formulera den lagförändring, som i deras framställning afsåges, som ock att bestämman det eller de lagrum, der förändringen lämpligast kunde införas.

De lagrum, hvilka af förevarande framställning närmast beröras, äro 11 kap. 3 § och 17 kap. 3 § rättegångsbalken. Dessa lagrum ega för närvarande följande lydelse, det förre: »Begär någon stämning å flera i en och samma sak; då må de alle genom en stämning inkallas, och låte han den stämning hvardera i rätten tid kungöras» samt det senare, i hit-hörande delar: »Vill någon sin talan med vittne fästa; tage det sjelf med sig eller låte det lagligen till rätten stämma. Beropar sig någon å flera vittnen i samma sak; de må genom en stämning inkallas, om det beqvämliga ske kan.»

Med dessa allmänna lagens bestämmelser må jämföras det i gällande expeditionstaxas lösentariff — se 3 § i förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen — vid rubriken »*stämning, annan*» begagnade uttryck: »ehvad den afser en eller flera personer».

Såvidt utskottet har sig bekant, förekommer det sällan att, der gemensam stämning å part och vittne i samma sak begäres, sådant förvägras sökanden, och det af motionärerne anmärkta fall torde sålunda med fog kunna anses såsom ett undantagsfall. Den hos justitieombudsmannen i det

anmärkta fallet gjorda anmälan var, såsom motionärefne erinrat, föranledd af åtgärden att å samma handling teckna två särskilda resolutioner, afseende den ene instämning af svarandepart och den andra stämning å vittne, samt härför uppbära dubbel lösen. Detta förfaringssätt förklarade sig ordinarie domhufvanden ogilla, men uttryckte på samma gång såsom sin i gällande lag grundade åsigt att i föreliggande fall två särskilda *stämmningar* bort utfärdas, och det är berörda uttalande som får anses hafva föranledt motionärernas ifrågavarande framställning. Enligt utskottets uppfattning behöfver visserligen den omständighet, att i allmänna lagen partstämning afhandlas på ett ställe och vittnesstämning på ett annat, icke tolkas så, att ej gemensam stämning å parter och vittnen i samma mål må kunna uttagas, men då det onekligen är af vigt, att denna uppfattning erhåller karakteren af allmängiltighet och ett upprepande af ett enligt utskottets förmenande olämpligt förfarande förebygges, har utskottet ansett den föreliggande framställningen icke böra lemnas obeaktad. Att emellertid vidtaga en ändring i gällande lag om stämning i den af motionärerne angifna riktning, synes utskottet vara en åtgärd, som ingalunda är behöflig utan torde syftemålet med motionen bäst vinnas medelst en lagförklaring.

Utskottet, som på grund af motionens affattning anser sig befogadt att tillstyrka en dylik åtgärd, får följaktligen hemställa,

att Riksdagen, i anledning af den föreliggande motionen, ville för sin del antaga följande:

Förklaring

af allmänna lagens stadganden om stämning.

Häri genom förklaras, att bestämmelserna i 11 kap. 3 § rättegångsbalken, att, om någon begär stämning å flera i en och samma sak, de alle må genom en stämning inkallas, och i 17 kap. 3 § samma balk, att, der någon beropar sig å flera vittnen i samma sak, de må genom en stämning inkallas, om det beqvämligen ske kan, icke äro så att förstå, som skulle, till följd af samma bestämmelser, den, som begär stämning å motpart och vittne i samma sak, vara oberättigad att få dem genom en stämning inkallade.

Stockholm den 9 februari 1892.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservation

af herr *Lilienberg*, som ansett, att lagförklaringen bort erhålla följande lydelse:

Härigenom förklaras, att hvad lagen i 11 kap. 3 § rättegångsbalken och i 17 kap. 3 § samma balk stadgar om stämning å parter och vittnen är att förstå sålunda, att, der det begäres, att i en och samma sak parter och vittnen i en stämning inkallas, sådant ej må vägras.
